

VI. Domácnosti podle postavení v zaměstnání osoby čele domácnosti (manželky, družky)

Postavení osoby v zaměstnání doplňuje, ale zároveň i poskytuje, jiný pohled na pracovní život. V základu dvojí členění pracujících osob na zaměstnance (včetně členů produkčních družstev) a zaměstnavatele lze rozšířit členění zaměstnavatelů na zaměstnavatele bez zaměstnanců (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) a na zaměstnavatele se zaměstnanci. S ohledem na pozici na pracovním trhu jde o základní členění na tři různé skupiny i v kontextu rodinného chování. Statisticky významná diference byla v třídění podle postavení v zaměstnání muže v čele domácnosti. I v České republice totiž přetrvává tradiční model, kdy se ženy v daleko menší míře stávají podnikatelkami zaměstnávající další osoby, navíc v případech domácností úplných rodin s dětmi či bez dětí. Podobné to bylo i v případě, kde se sama matka starala o svoje děti. V roce 2005 bylo pouze 20,4 tis. manželek (družek) podnikatelek se zaměstnanci ve věku 25-49 let, podnikatelů mužů bylo v čele úplné domácnosti 80 tisíc. V rámci těchto tezí, kde ženy při vzniku rodiny volí buď ekonomickou neaktivitu či v řadě případů méně zodpovědnou práci v pozici zaměstnance, se poněkud odlišují podnikatelky, které žijí v domácnostech jednotlivců. Poměr domácností jednotlivců k počtu úplných rodin (u žen ve věku 25-49 let) byl významně nejvyšší právě u podnikatelek se zaměstnanci (0,093), nižší pak u podnikatelek bez zaměstnanců (0,070) a nejmenší u zaměstnankyň (0,061).

Tab. 21: Domácnosti podle postavení v zaměstnání osoby v čele domácnosti či manželky (družky) ve věku 25-49 let v ČR v roce 2005

v tis.							
Postavení v zaměstnání	Typ domácnosti				Celkem	Neúplná rodina/ úplná rodina	Domácnost jednotlivce/ úplná rodina
	Úplná rodina	Neúplná rodina	Domácnost jednotlivce	Nerodinná domácnost			
Žena v čele domácnosti, partnerka							
Celkem	1002,0	185,3	62,4	2,6	1252,2	0,185	0,062
z toho:							
podnikatel se zaměstnanci	21,4	3,4	2,0	-	26,8	0,157	0,093
podnikatel bez zaměstnanců*	89,6	13,4	6,3	0,2	109,5	0,150	0,070
zaměstnanec**	891,0	168,5	54,1	2,4	1116,0	0,189	0,061
Muž v čele domácnosti							
Celkem	1174,8	65,8	137,8	6,5	1384,8	0,056	0,117
z toho:							
podnikatel se zaměstnanci	80,0	1,6	6,6	0,1	88,3	0,020	0,082
podnikatel bez zaměstnanců*	197,1	9,2	23,3	0,7	230,3	0,047	0,118
zaměstnanec**	897,6	55,0	107,9	5,7	1066,1	0,061	0,120

* včetně pomáhajících rodinných příslušníků

** včetně členů produkčních družstev

Zcela průkazněji se jeví daný problém pokud srovnáme absolutní hodnoty počtu domácností jednotlivců, úplných rodin a neúplných rodin dle postavení v zaměstnání muže ve věku 25-49 let. Domácnosti v čele s podnikatelem mužem ve věku 25-49 let se vyznačují nejnižším poměrem jak neúplných domácností k úplným domácnostem, tak i poměrem domácností jednotlivců k úplným domácnostem. Například u více vypovídajícího ukazatele poměru domácností jednotlivců k úplným rodinám činila hodnota tohoto ukazatele u podnikatelů se zaměstnanci 0,082, u podnikatelů bez zaměstnanců 0,118 a u zaměstnanců 0,120. Z těchto analýz vyplývá, že v kontextu s rodinným životem nelze členit pracující v první řadě na zaměstnavatele a zaměstnance, ale v České republice spíše na méně početnou skupinu podnikatelů se zaměstnanci, dále na skupinu podnikatelů bez zaměstnanců a zaměstnance. Podnikatelé se zaměstnanci se tedy stávají „soudržnějším“ prvkem s ohledem na založení a udržení rodiny s předpokladem větší pravděpodobnosti finančního zajištění pro tuto rodinu. To potvrzuje i analýza domácností podle postavení osob v zaměstnání dle průměrného počtu závislých dětí v těchto domácnostech, kde se podobně jako v předešlém případě liší domácnosti v čele s podnikatelem se zaměstnanci (v tomto případě i bez zaměstnanců) ve věku

25-44 let od domácností v čele s mužem zaměstnancem. Výsledné hodnoty průměrného počtu závislých dětí byly 1,56 (podnikatel se zaměstnanci), 1,53 (podnikatel bez zaměstnanců) a 1,44 (zaměstnanec).

Tab. 22: Průměrný počet závislých dětí v domácnostech podle postavení v zaměstnání osoby v čele domácnosti (manželky, družky) ve věku 25-44 let v ČR v roce 2005

	Úplná rodina	
	manželka (družka)	manžel (druh)
Podnikatel se zaměstnanci	1,54	1,56
Podnikatel bez zaměstnanců*	1,46	1,53
Zaměstnanec**	1,40	1,44
Celkem zaměstnaní	1,41	1,46

* včetně pomáhajících rodinných příslušníků

** včetně členů produkčních družstev